

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ВГО Українська академія наук

Гілея
Науковий вісник
збірник наукових праць

- *Історичні науки*
- *Філософські науки*
- *Політичні науки*

Випуск 117 (№ 2)

Київ – 2017

Збірник засновано 2004 року. Вихід з друку – щомісячно**Фахове видання**

*з філософських, політичних наук затверджено наказом Міністерства освіти і науки України
№ 747 від 13 липня 2015 р., з історичних наук наказом МОН України № 1328 від 21 грудня 2015 р. (перереєстрація)*

Свідоцтво про державну реєстрацію (перереєстрацію) друкованого засобу
масової інформації: серія КВ № 19946 – 9746 ІП від 31 травня 2013 року

Друкуються за рішенням:

Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 66 від 26 січня 2017 р.); Президії ВГО Української Академії Наук (протокол № 17.01.26 від 26 січня 2017 р.)

Збірник входить до міжнародної індексації

Google Scholar; EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); EBSCO InfoBase Index (Індиз); РИНЦ (Росія).

Рецензенти:

Панчук М. І., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Степник М. Т., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
Овчиненко І. Г., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)

Шеф-редактор:

Андрущенко В. П.,
д-р філос. наук, проф., член-кор. НАН України,
акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Головний редактор:

Вашкевич В. М.,
д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Співредактори:

Аксонін В. Г.,
д-р філос. наук, ст.н.с. (Україна, Київ)
Кивлик О. П., д-р філос. наук, ст.н.с.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Муляр В. І.,
д-р філос. наук, проф. (Україна, Житомир)

Відповідальний секретар:

Халименко В. Б.,
д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Редакційна рада:

Андрущенко В. П., д-р філос. наук, проф.,
член-кор. НАН України, акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Вашкевич В. М., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Свух В. Б., д-р іст. наук, проф.,
член-кор. НАН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Зеленков А. І., д-р філос. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Колесник В. Ф., д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ)
Мирзаханян Р., д-р іст. наук, проф. (Вірменія, Єреван)
Михальченко М. І., д-р філос. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ)
Рафільський О. О., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Савельєв В. Л., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Солдатенко В. Ф., д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ)

Редакційна колегія:**Історичних наук:**

Войцехівська І. П., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Дробот І. І., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Журба М. А., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Лазько Г. Г., д-р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)
Лисак В. Ф., д-р іст. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
Михайлик В. П., д-р іст. наук, проф. (Україна, Старобільськ)
Степи Т. А., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Сущик О. О., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Чернетя І. М., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Шанюгал Ю. І., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

З філософських наук:

Абасов А. С., д-р філос. наук, професор (Азербайджан, Баку)
Базалук О. О., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
Бех В. П., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Воронкова В. Г., д-р філос. наук, проф. (Україна, Запоріжжя)
Герасимова Е. М., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Гарбар Г. А., д-р філос. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
Жалыко В. О., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Жижко Т. А., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Кучепал С. В., д-р філос. наук, проф. (Україна, Холтава)
Мисолайчук А., д-р філос. наук, проф. (Польща, Познань)
Овчінко О. Ф., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Спирідченко Д. Б., д-р філос. наук, доц.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Терещиний С. О., д-р філос. наук, доц.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Темляк С., д-р філос. наук, проф. (Польща, Болхув)
Яшанов С. М., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

З політичних наук:

Андрущенко В. П., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Бабієва О. В., д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Балабанов К. В., д-р політ. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
Варзар І. М., д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Войналович В. А., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Іванов М. С., д-р політ. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
Картунов О. В., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Кізіма С. А., д-р політ. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Котигоренко В. О., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Крась І., д-р філос. наук, проф. (Польща, Ченстохов)
Липина С. В., д-р соц. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Макаренко І. І., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Остапенко М. А., д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Римаренко С. Ю., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Срігону Т., д-р філос. наук, проф. (Польща, Ченстохов)

Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. – К. : «Видавництво «Гілея», 2017. – Вип. 117 (2). – 320 с.

Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.

5. Енциклопедія історії України: У 8 т. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – Т.4: Ка–Ком. – К.: Наук. думка, 2007. – 528 с.
6. Енциклопедія історії України: У 10 т. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – Т.5: Кор–Кю. – К.: Наук. думка, 2008. – 568 с.
7. Енциклопедія історії України: У 10 т. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – Т.6: Ла–Ми. – К.: Наук. думка, 2009. – 784 с.
8. Енциклопедія історії України: У 10 т. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – Т.7: Мл–О. – К.: Наук. думка, 2010. – 728 с.
9. Енциклопедія історії України: У 10 т. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – Т.8: Па–Прык. – К.: Наук. думка, 2011. – 520 с.
10. Енциклопедія історії України: У 10 т. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – Т.9: Прил–С. – К.: Наук. думка, 2012. – 944 с.
11. Енциклопедія історії України: У 10 т. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – Т.10: Т–Я. – К.: Наук. думка, 2013. – 784 с.

References

1. Vid redakcijnj koligijj FBU [Elektronnyj resurs]. – Bezlym dostup: <http://www.history.org.ua/?encyclp>
2. Encyklopedija istorijj Ukraïny: V 5 t. / Redkol.: V. A. Smolij (golova) ta in. – T.1: A–V. – K.: Nauk. dumka, 2003. – 688 s.
3. Encyklopedija istorijj Ukraïny: V 5 t. / Redkol.: V. A. Smolij (golova) ta in. – T.2: G–D. – K.: Nauk. dumka, 2004. – 518 s.
4. Encyklopedija istorijj Ukraïny: V 5 t. / Redkol.: V. A. Smolij (golova) ta in. – T.3: E–J. – K.: Nauk. dumka, 2005. – 672 s.
5. Encyklopedija istorijj Ukraïny: U 8 t. / Redkol.: V. A. Smolij (golova) ta in. – T.4: Ka–Kom. – K.: Nauk. dumka, 2007. – 528 s.
6. Encyklopedija istorijj Ukraïny: U 10 t. / Redkol.: V. A. Smolij (golova) ta in. – T.5: Kor–Kju. – K.: Nauk. dumka, 2008. – 568 s.
7. Encyklopedija istorijj Ukraïny: U 10 t. / Redkol.: V. A. Smolij (golova) ta in. – T.6: La–Mi. – K.: Nauk. dumka, 2009. – 784 s.
8. Encyklopedija istorijj Ukraïny: U 10 t. / Redkol.: V. A. Smolij (golova) ta in. – T.7: Ml–O. – K.: Nauk. dumka, 2010. – 728 s.
9. Encyklopedija istorijj Ukraïny: U 10 t. / Redkol.: V. A. Smolij (golova) ta in. – T.8: Pa–Pryk. – K.: Nauk. dumka, 2011. – 520 s.
10. Encyklopedija istorijj Ukraïny: U 10 t. / Redkol.: V. A. Smolij (golova) ta in. – T.9: Pryl–S. – K.: Nauk. dumka, 2012. – 944 s.
11. Encyklopedija istorijj Ukraïny: U 10 t. / Redkol.: V. A. Smolij (golova) ta in. – T.10: T–Ja. – K.: Nauk. dumka, 2013. – 784 s.

Borchuk S. M., doctor of historical sciences, professor of world history, Y. Stefanyk National Precarpathian University (Ukraine, Ivano-Frankivsk), borja_iff@mail.ru

10 volumes of the series «Encyclopedia of History of Ukraine» – a new achievement of national science

National Encyclopedia is an indicator of the existence of academic science, the result in the operating time of the material at a certain stage of its development. During the years of independence of Ukraine the scientific community of historians it was established and continues to improve multi-volume encyclopedia of History of Ukraine, which reflects the history of the Ukrainian people in all aspects: political, social, economic, cultural, religious. This is a fundamental issue requires an appropriate scientific understanding of its importance and role in the development of national historiography. In the article the work of the editorial board was shown, the stages of the work group «Encyclopedia of History of Ukraine» was described, substantive content of the individual volumes, author conceptual approaches to the treatment of controversial issues were traced, the overall impact of publication on the development of modern historical science was traced. The author stated that this project has shown the self-sufficiency of basic scientific research in Ukraine and reaffirmed the need for public support in this part of scientific knowledge.

Keywords: encyclopedia, history of Ukraine, fundamental edition, conception, interpretation, personalities, illustration.

* * *

УДК 82.09 (І. ЛУЦЕНКО)

Братусь І. В.,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
образотворчого мистецтва, Інститут мистецтв
Київського університету ім. Бориса Грінченка
(Україна, Київ), kulturolog@gmail.com

ІСТОРИКО–КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФЕСОРА ІВАНА ЛУЦЕНКА (ВІД НАРОДЖЕННЯ ДО ЗАКІНЧЕННЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ)

Проаналізовано основні аспекти життя та діяльності видатного філософських наук, професора Івана Луценка. Досліджено культурологічний контекст доби, визначено основні фактори становлення особистості науковця.

Ключові слова: література, дисидентство, війна, дисидентська діяльність, репресії.

Колосальні зрушення в свідомості сучасних українців перелбачають багатопланове переосмислення нашої історичного минулого. Цілі пласти історії вимагають нового прочитання, правильного структуривання фактажу та відповідних акцентів. Примітно, що неможливо по-новому здійснити аналіз минулого без пильної уваги до видатних особистостей. Саме знанні військові, політичні, релігійні та культурні діячі формували історію України, всім своїм життям відтворюючи всю складність колізій суперечливого ХХ століття. В шій короткій розвідці здійснюється спроба оглядово відтворити деякі сторінки життя професора Івана Антоновича Луценка – вірного сина України.

Народився Іван Антонович Луценко 17 травня 1915 року в селі Акмечетка. Батько – Антон Васильович Луценко (1888–1940), мати – Олена Демянівна Луценко (1891–1956). Антон Луценко був простим селянином, що народився в доволі віддаленій країні Європи – Російській імперії. Не зважаючи на блиск царських шат і помпезність імператорських церемоній, загалом країна була дуже зубожіла – при населення трохи більше 100 000 000, з них 91 000 000 селян, 7000000 робітників, поміщиків і буржуазії – 1000000, солдат, жапдармія тощо – 1500000 ... При цьому неграмотних було 75000000 (відомості за 1877 рік).

Життя селянина було складним, але попереду українців чекали ще більш відчайдушні випробування. Антон Луценко в деяких джерелах зазначається «бідняком» [4, с. 209], що більше відповідає стилістичній радянського ідеологічного переформування інформації минулого. Це значить, що якщо людина з селянської родини, то батьки були «бідняками» – в такому випадку не виникало питань щодо «соціального походження». Сьогодні молоді цього не зрозуміти, але в часи СРСР, особливо до Другої світової війни, соціальний статус батьків часто відіграв вирішальну роль в можливості отримати вищу освіти і зробити кар'єру. При цьому діяла закономірність – чим нижчий статус, тим більше шансів.

І. Луценко та його родичі часто згадували, що господарство в них було більш ніж багате, трудяні селяни на родючій землі мали чималий зиск. Але значно Антона Луценка підкісила Перша світова війна – з неї він повернувся калікою. Весь побитий, з зламаними кістками, контужений – але живий, що на ті часи вважалося неабиякою вдачею. Тому основний тягар господарства ліг на Олену Луценку, що була роботящою

побожною жінкою. Вона, як і десятки мільйонів українських жінок, мужньо пройшла всі випробування війнами, революціями, голодоморами, підляла дітей та сміливо дивилася вперед. Померла вона із за трагічної випадковості під час операції в районній лікарні відключили світло...

Побожність матері аж ніяк не передалася І. Луценку – він все життя залишався атеїстом. За його словами це було пов'язано з історією в церкві – під час причастя п'ятирічний Іван попросив священника ще одну пресфору. Той не довго думаючи, з усіх сил вдарив його службовою ложкою по голові, примовляючи мудрі настанови. Цей удар вибив будь-який пієтет майбутнього професора до релігії. В ті часи його атеїзм був природним, а не штучним (багато партійних і військових діячів все ж тасмю хрестили своїх дітей).

Голод двадцятих років задів і благополучну родину Луценків – вони були змушені значно скоротити свій раціон. І. Луценко (за його спогадами) пристав до табору циган і разом з ними подорожував безкрайними степами, сірими селами і невеличкими містами. Він виконував з циганчатами знайомий танок на щільних плечах і розчулені глядачі кидали монети під ноги маленьким обдаруванням.

Центральною постаттю цієї подорожі стала циганка Мариця – вона врятувала хлопця від голодної смерті (в нього вже були слухлі ноги), який залишався її вдячний все життя, згадуючи її ім'я з теплотою. Вдруге вона врятувала його життя вже під час війни – перед наступом вона йому приспирала і сказала: «Біжи праворуч!». Всі, хто побіг ліворуч, загинули.

Голод, циганський табір, елементи містики – все це стало підвалинами становлення неабиякої творчої особистості. Отож, доведеться констатувати чудернацьке поєднання правди, випадку і доміслу, розрізнити які крізь помутнілий пласт часу не увякнеться можливим. Але наша історія наповнена подібними міфами: «The myth of the self-made man, has to be profoundly hypocritical: it is the self-serving demonstration that a lie is the truth» [1, с. 217].

Дитинство в українському селі вже почало змішуватися від багатовікової неквалітності та визначеності, що була притаманна майже всім попереднім поколінням. Ще в три роки ти пас гусей, в шість водив корову, а в дев'ять вже йшов пасти коней на декілька днів. Ці всі зривути залишалися, але село вже знаходилося не в монархії а союзній марії «країни Рад». І простим сільським хлопцем люб'язно розкрилися двері інститутів, університетів, технікумів, академій. Босоногі хлопці і дівчата з жалюгідними знаннями сільських шкіл поступали в провідні навчальні заклади, де їх часто навчали також не дуже освічені, але ідеологічно бездоганні викладачі. Хоча поряд з «любими» викладачами були «старі» університетські доценти і професори. Царська освіта була якісна, але малодоступна. Радянська освіта тридцятих років була якісною лише частково, але доступною та надзвичайно бажаною.

В наші дні людям важко зрозуміти, чому тоді так хотіли стати вчителями. Це не важко пояснити – кожен спокійно працював часто за трудові, вчителям платили реальні гроші (величезні за мірками села). Крім того освіта – запорука не померти з голоду. Коли людина навчається – в неї є картки на продовольство, вона

гарантовано має шматок хліба. Це в часи коли шлях до університету міг бути і повз трупи померлих з голоду.

В Акмететті голова колгоспу вирішив врятувати дітей та підлітків від голодної смерті – він наказав в критичні часи різати коней. За це він міг бути репресованим, але безпека для його життя прийшла «з іншого боку». Вже коли село було захоплено в Другій світовій, один з врятованих свого часу хлопців здав окупантам «комуніста».

Молодший же брат І. Луценка теж постраждав від голоду, хоча в дивний спосіб. Він навчався в училищі на першому курсі. В їдальню завезли червине м'ясо, що викликало в нього обурення: «Хіба Сталінська конституція дозволяє нас годувати червими м'ясом?» – висловив він вголос свою думку. А односельчанин цю думку доніс до компетентних органів, за що хлоп'як отримав п'ять років таборів.

Навчання в Одесі було складним – економічна скрута, загальна напружена атмосфера цілком відчувалися навіть в «перлині у самого моря». І. Луценко став студентом вже пройшовши певне життя загартування. Мабуть саме боротьба за існування з раннього дитинства надала йому шаленої енергії, старанності та відповідальності, надзвичайна внутрішня зібраність – все це стало запорукою формування справжнього викладача-філолога, що поєднував високі людські та професійні якості.

Якщо на перших курсах І. Луценко як правило відпрацьовував у ділових євреїв (він завжди з теплотою згадував одного з них, який йому за виконання будівельних робіт презентував чудового голубника), то вже на старших курсах його професійна кваліфікація отримала своєрідне визнання – він став релетитором у дітей «високих чинів». Можливо вони зверталися безпосередньо в деканат – порадьте нам хорошого студента.

Дивовижно, але свідомі відкриваються все більші можливості для висвітлення трагічних подій Другої світової війни. Пішли у вобуття свідки, знищені мільйони документів, етерті з свідомості нападків цілі пласти пам'яті – але сила історичного дослідження раптом наповнюється нечуваною силою та циявий фактаж набуває надзвичайно розлогих і живих форм у працях дослідників. В чому ж таємниця цієї раптової правдоподібності? Вважаємо, що парепті розтиснулися лешата страху (він десятиліттями тримав людей в покорі) та подоланні основні ідеологічні стереотипи свідомості (їх не міг уникнути вітчизняний дослідник в силу специфіки радянського виховання). Хоча наведений далі матеріал і міститиме лише фрагментальні, почасти опосередковані свідчення про бойовий шлях І. Луценка крізь вогняний брід війни.

Участь у війні для І. Луценка діялася на три умовні періоди. В перший він був призваний до лав Червоної армії після закінчення університету. Закінчився цей період потраплянням в оточення (08.1941 – 06.1942). Другий період охоплює життя та діяльність на окупованій території (10.1942 – 03.1944). Третій – повторна мобілізація після визволення Миколаївщини і закінчення війни (04.1944 – 10.1945).

Період перебування І. Луценка на окупованій території не має чітких меж і не достатнього фактологічного наповнення. За деякими даними він

повернувся в рідну Акмечетку вчителювати. Село вже було окуповано румунами, в ньому відбувалася вже відповідна форма пишешня передусім свреїв. Саме в цьому селі знаходився один з таборів, де тільки в 1942 році загинуло від семи до восьми тисяч свреїв [2, с. 246]. Саме свідком цих та багатьох інших подій ймовірно був І. Луценко.

Як стала можлива подібна колізія – вчорашній радянський солдат стає вчителем на окупованій території? Жодних достовірних свідчень не збереглося – про цей період життя жодних громадяни СРСР по своїй волі нічого здебільшого не казав (і тим більше не писав), а проти своєї волі казав те, що було потрібно «уважним слухачам». Тільки відносно нещодавно почали «оживати» певні споми́ни, що втратили безбезпеку для особистого життя.

Старшина І. Луценко до кінця війни проходив з ШТР – протитанкова рушниця. Немає прямих свідчень про його особисте ставлення до цієї зброї, але спогати військових той доби доволі песимістичні: «Типовими були випадки, коли з бронейної роти після першої ж атаки німецької танкової роти (10 танків) в живих не залишалося жодної людини, при цьому три німецькі танки відступали нешкодованими. Бійці відверто не любили свої «вудочки», кажучи: «Ствол довгий, життя коротке» [3, с. 48].

Збереглися офіційні підтвердження героїзму І. Луценка. Найбільш вражаюче подання на нагородження: «В ніч з 25.08.44 на 26.08.44 в районі села Бещень Молдавської СРСР зустрівся з групою ворогів, що супроводжувала обоа. Вогнем з автомата знищив 7 гітлерівців, 3 гітлерівці захопив в полон. Захватив у ворога 4 підводи та 2 повозки з продовольством. В період наступальних боїв з 20.08.44 по 26.08.44 під артилерійським і мінометним вогнем забезпечував доставку продовольства в бойові порядки свого підрозділу. Гідний нагородження» (Наказ підрозділу №46/н від 27.09.1944, видан: 301 ед 9 ек, архів: ЦАМО РФ, фонд:33, опіс: 6901555, од.зб.: 430, запис: 30683376).

Ми лише коротко описали життя І. Луценка до 1945 року. Сподіваємося, що більш широка картина постане в розлогіму дослідженні його життя та творчості. Помер професор Іван Антонович Луценко в місті Києві 27 травня 2006 року. Похований на Байковому цвинтарі, в колумбарії.

Список використаних джерел

1. Ernesto Guevara, Che Guevara. A New Society: Reflections for Today's World. David Deutschmann Ocean Press, 1991. – 234 p.
2. The Holocaust in the Soviet Union, Yitzhak Arad (Lincoln: University of Nebraska Press, 2009), xvi – 700 p.
3. Анцелювич Лев Самсонович 891 день в пеклоге [Текст]: [історія війни от первого номера расчета 94-го отдельного батальона противотанковых ружей]. – Минск: Харвест; Москва: АСТ, 2011. – 286 с.
4. Письменники Радянської України: Бібліографічний довідник [Текст] / Упорядники О. В. Килимник, О. І. Петровський. – К.: Радянський письменник, 1976. – 406 с.
5. Полюков Сергей Павлович. Партизанская искра [Текст]: (Повесть). – 2-е изд., перераб. и доп. – Одесса: Обл. изд-во, 1956. – 412 с.

References

1. Ernesto Guevara, Che Guevara. A New Society: Reflections for Today's World. David Deutschmann Ocean Press, 1991. – 234 p.
2. The Holocaust in the Soviet Union, Yitzhak Arad (Lincoln: University of Nebraska Press, 2009), xvi – 700 p.

3. Antselovich Lev Samsonovich 891 den' v pekhote [Текст]: [istoriya voyny ot pervogo nomera rascheta 94-go otdel'nogo batal'ona protivotankovykh ruzhej]. – Minsk: Kharvest; Moskva: AST, 2011. – 286 s.

4. Pys'mennyky Radjans'koj Ukraїny: Bibliografichnyj dovidnyk [Текст] / Uporядnyky O. V. Kilymnyk, O. I. Petrov's'kyj. – К.: Radjans'kyj pys'mennyk, 1976. – 406 s.

5. Polyakov Sergei Pavlovich. Partizanskaya iskra [Текст]: (Povest'). – 2-е izd., pererab. i dop. – Odessa: Obl. izd-vo, 1956. – 412 s.

Brunus I. V., candidate of philology, associate professor, Department of Fine Arts, Institute of Kyiv University of Arts named after Boris Grinchenko (Ukraine, Kyiv), kulturolog@gmail.com

Historical and cultural context of the life and work of Professor Ivan Lutsenko (from birth to the end of World War II)

The basic aspects of the life and work of Doctor of Philology, Professor Ivan Lutsenko. Studied cultural context of the day, the main factors of personality scientist.

Keywords: history, culture, literature, war, literary criticism, repression.

УДК 636.082:001

Шульга В. П.,
кандидат географічних наук,
Національний авіаційний університет
(Україна, Київ), shulhavp@online.ua

ВНЕСОК ПРОФЕСОРА М. А. КРАВЧЕНКА У СТАНОВЛЕННЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ ШТУЧНОГО ОСІМЕНІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН

Визначено внесок доктори сільськогосподарських наук, професора М. А. Кравченка в становлення підділу шлемінної роботи Центральної дослідної станції штучного осіменіння сільськогосподарських тварин (ш. Бровари). Учений здійснював керівництво окремих наукових тематик, що виконувалися в лабораторіях. Об'єктами профілактики М. А. Кравченка та його учні у розробці ефективних прийомів лінійного розведення, способів обстеження ступеня інбридингу керували здійснювали підбір, застали виведення нових форм бувають та планували здійснювати групування підбору півдівців із застосуванням математичного методу і БОМ, методи парки із шлемінної цінності, організації репродуктивної партії бувають півдівців. Доведено ефективність запропонованих учнями наукових розробок які були запропоновані на базі дослідної станції та створили потім на території професора спеціалізований півдівців стад, що знаходиться в зоні її обслуговування.

Ключові слова: селекційна, селекційна робота, лінійне розведення, порода, інбридинг, півдівців цінність.

У розроблення теорії і методології селекційно-плеїмної роботи в УРСР в 50-80 ті роки ХХ ст. визначальний внесок зробили науково-дослідні установи. На їх базі розвинуто основи породотворення та порівнювання, перспективного планування та організації шлемінної справи, цілеспрямованого добору і підбору, оцінки шлемінної цінності та раціонального використання сільськогосподарських тварин. Системне запровадження їх здобутків дало змогу збільшити конкурентоспроможність вітчизняних порід і рентабельність галузі тваринництва, якомога повніше задовольнити потреби населення в продуктах харчування. Цей позитивний досвід необхідно вивчати на сучасному етапі, коли тваринництво знаходиться в кризовому етапі: кількість плеїмно-господарств і їх поголів'я зменшуються, продуктивність тварин і якість продукції не завжди відповідають рівню європейських стандартів.

Перспективні наукові розробки у тваринництві запропоновано колективом Центральної дослідної станції